

Bijlage M Overzicht maatregelen energie en klimaat

CDA

- In de gebouwde omgeving voert het CDA een pakket aan maatregelen in. De Energie Prestatie Coëfficiënt gaat omlaag naar 0,6 in 2011, 0,4 in 2015, en naar 0 in 2020. In de bestaande bouw worden de afgesloten convenanten onderhouden, en waar nodig uitgebreid of aangepast in verband met nieuwe technieken of ontwikkelingen. Er worden specifieke wijkontwikkelingsmaatschappijen ingesteld om op wijkniveau de verduurzaming van de bestaande voorraad te versnellen. Het Burgerlijk Wetboek wordt gewijzigd om Verenigingen van Eigenaren aan te zetten huiseigenaren te stimuleren om investeringsplannen voor onderhoud en verduurzaming op te stellen. Bij het herontwikkelen van locaties moeten de nieuwste duurzaamheidseisen worden toegepast. De slimme meter wordt verplicht uitgerold.
- Het CDA voert een hybride leveranciersverplichting in om in 2020 een aandeel van 14% hernieuwbare energie te realiseren. Hernieuwbare energie mag ook in het buitenland worden aangekocht. In het wegverkeer wordt het verplichte aandeel biobrandstoffen verhoogd van 10% naar 14% in 2020. Als ondersteunende maatregelen voert het CDA een actieplan geothermie, een ruimtelijk perspectief voor wind op land en een feed-in tarief in.
- Het CDA bepleit ruimte om een nieuwe kerncentrales te bouwen wanneer energiebedrijven hierin willen investeren en er draagvlak is in de regio. Daarbij moet het energiebedrijf ook investeren in afvalopslag en ontmanteling.
- In de industriector wordt de Integrated Pollution Prevention and Control (IPPC-) regelgeving streng(er) gehandhaafd. Hierdoor wordt de plicht alle energiebesparende maatregelen te nemen die zich binnen 5 jaar terugverdienen beter nageleefd. Daarnaast worden de tarieven van de hogere schijven van de energiebelasting verhoogd, en wordt kredietfacilitering voor investeringen in energiebesparende maatregelen mogelijk. Bij de overgang in 2013 van de procesemissies van chemiebedrijven naar het Europese emissiehandelssysteem (ETS) wordt geen emissieruimte meegegeven. Deze maatregel leidt tot een verruiming van het emissiedoel voor de niet-ETS-sector; de feitelijke emissiereductie vindt plaats binnen de Europese ETS-sector.
- Voor de maatregelen die het CDA in het verkeer wil invoeren wordt verwezen naar de bijlage over bereikbaarheid.
- In de glastuinbouw wordt het CO₂-kostenvereveningssysteem ingevoerd. Daarbij wordt een plafond vastgesteld voor de CO₂-emissies van de sector; bij overschrijding van het plafond moet de sector emissierechten uit het buitenland (JI/CDM) aankopen. Daarnaast komt er vanuit het Rijk een garantstelling voor boringen naar aardwarmte.
- Om de emissie van overige broeikasgassen te beperken, wordt het gebruik van natuurlijke koudemiddelen in koelhuizen gestimuleerd.

PvdA

- In de gebouwde omgeving voert de PvdA een pakket maatregelen in. Vanaf 2015 wordt de verkoop van woningen met G-label verboden. Tevens komt er een witte-certificatenregeling voor energieleveranciers. Voor woningeigenaren met een inkomen beneden modaal komt een regeling die de benodigde energiebesparende investeringen subsidieert. Met de woningcorporaties worden individuele afspraken gemaakt om al hun woningen per 2020 op label C te brengen.
- Het tarief van de eerste schijf van de energiebelasting op aardgas wordt met een kwart verhoogd, en het tarief van de eerste schijf van de energiebelasting op elektriciteit met 3 cent. De vrijstelling op de energiebelasting wordt verhoogd met 80 euro.
- De SDE wordt geleidelijk vervangen door een verplichting voor de levering van een toenemend aandeel hernieuwbare elektriciteit, gericht op een totaalproductie van 35% van de Nederlandse elektriciteitsconsumptie in 2020. Per direct wordt het meestoken van biomassa in (kolen)centrales voor producenten verplicht gesteld, oplopend tot 40% van de productie in kolencentrales in 2020 en 10% in overige centrales. De verplichtingen zijn verhandelbaar. De overige verplichtingen, waaronder een leveranciersverplichting om een oplopend percentage groen gas bij te mengen, worden langzaam ingefaseerd. Vanaf 2015 geldt de verplichting voor alle categorieën duurzame energie. Om 6000 MW wind op land te realiseren worden zo nodig locaties aangewezen op basis van de wet Ruimtelijke Ordening. De overheid legt de benodigde energie-infrastructuur aan, zoals een net op zee en de benodigde faciliteiten voor groen gas. De kosten hiervan worden gesocialiseerd. Aanvullend hierop wordt een producententarief voor transport. In het wegverkeer wordt het verplichte aandeel biobrandstoffen verhoogd van 10% naar 14% in 2020, mits aan duurzaamheidscriteria wordt voldaan.
- In de energiesector zijn de belangrijkste maatregelen een heffing op de lozing van restwarmte en het opheffen van de vrijstelling van de brandstofbelasting voor kolen- en gascentrales.
- In de industriector wordt een tenderregeling voor energiebesparende maatregelen ingevoerd, alsmede een verplichting om alle energiebesparende maatregelen te nemen met een terugverdientijd van 7 jaar of minder. Bij de overgang in 2013 van de procesemissies van chemiebedrijven naar het Europese emissiehandelssysteem (ETS) wordt geen emissieruimte meegegeven. Deze maatregel leidt tot een verruiming van het emissiedoel voor de niet-ETS-sector; de feitelijke emissiereductie vindt plaats binnen de Europese ETS-sector.
- Voor de maatregelen die de PvdA in het verkeer wil invoeren wordt verwezen naar de bijlage over bereikbaarheid.
- In de glastuinbouw wordt het verlaagd tarief van de energiebelasting afgeschaft.

SP

- In de gebouwde omgeving voert de SP een omvangrijk pakket maatregelen in. De Energie Prestatie Coëfficiënt gaat in 2011 omlaag naar 0,6 en in 2015 naar 0,4. De

onroerendzaakbelasting (OZB) wordt gedifferentieerd op basis van het energielabel, waarbij het energielabel bovendien jaarlijks wordt aangepast aan de stand der techniek. Voor woningcorporaties komt er een verplichting om in 2030 alle huurwoningen tot tenminste label B te hebben verbeterd. Als tegenprestatie wordt de vennootschapsbelasting op niet-winstbeogende activiteiten afgeschaft. Bij de derde tranche van het Bouwbesluit worden de isolatie-eisen voor vloeren, gevels, daken, ramen en deuren aangescherpt, en wordt een aantal eisen opgenomen om nieuwe gebouwen optimaal geschikt te maken voor toekomstige benutting van actieve zonne-energie. Bij nieuwbouw en renovatie van woningen wordt de installatie van aansluitpunten voor warmwatervoorziening voor vaatwassers en wasmachines verplicht. De energiebesparingslening van het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting wordt uitgebreid tot een landelijke regeling. Om een collectieve aanpak van complexmatig gebouwd eigen woningbezit te bevorderen, worden de kosten voor het maken van een energiebesparingsplan gesubsidieerd als minimaal 25% van de woningen van een complex meedoet.

- De energiebelasting op elektriciteit wordt voor het verbruik tot 3000 kWh per jaar verlaagd met 20%, en voor het verbruik boven 3000 kWh per jaar naar rato (op basis van opbrengstneutraliteit) verhoogd.
- De SP voert een hybride leveranciersverplichting in om in 2020 een aandeel van 14% hernieuwbare energie te realiseren. Eerste generatie biomassa wordt met directe ingang geschrapt uit de SDE. Wind op land wordt met ingang van 2012 geschrapt, en wind op zee met ingang van 2016. Leveranciers worden verplicht een oplopend aandeel hernieuwbare energie te leveren. De SDE wordt omgebouwd naar een feed-in regeling naar Duits model, en wordt met ingang van 2011 beperkt tot innovatieve duurzame technieken die een groot potentieel maar nog een grote afstand tot de markt hebben (bijvoorbeeld zon-PV). Er wordt in samenwerking met de netbeheerders van andere Noordzeelanden gestart met de aanleg van een netwerk op zee, ten behoeve van de aansluiting van 8000 MW windvermogen op zee in 2020. De kosten van dit netwerk worden gesocialiseerd via de nettarieven.
- Vanaf 2012 komt er een oplopende heffing op de lozing van restwarmte door bestaande elektriciteitscentrales en industriële installaties. In het eerste jaar wordt deze geheven over 10% van de geloosde restwarmte, in het tweede jaar over 15%, enzovoorts. De opbrengst van de heffing wordt naar de sectoren teruggesluisd in de vorm van fiscale faciliteiten in voorzieningen die het nuttig gebruik van restwarmte mogelijk maken. Voor nieuwe centrales wordt vanaf 2012 alleen een milieuvergunning afgegeven als per 2020 tenminste 50% van de restwarmte nuttig gebruikt wordt.
- De overheidsbijdragen aan CO₂-afvang en –opslag worden gestaakt.
- In de industriesector wordt de Integrated Pollution Prevention and Control (IPPC-) regelgeving streng(er) gehandhaafd. Hierdoor wordt de plicht om alle energiebesparende maatregelen te nemen die zich binnen 5 jaar terugverdienen beter nageleefd.
- Voor de maatregelen die de SP in het verkeer wil invoeren wordt verwezen naar de bijlage over bereikbaarheid.

- In de glastuinbouw wordt het verlaagde tarief van de energiebelasting tot 2020 geleidelijk afgebouwd.

VVD

- De VVD wil een aantal subsidieregelingen op het gebied van duurzaamheid afschaffen. Enkele eenvoudige, generieke regelingen die niet de exploitatie subsidiëren, maar gericht zijn op het stimuleren van innovatie, blijven over. Ook de SDE-regeling wordt afgeschaft. Dat betekent dat vanaf 2012 geen nieuwe beschikkingen worden afgegeven. Bestaande verplichting blijven echter overeind.
- De VVD is voorstander van kernenergie, en wil de komst van een nieuwe kerncentrale mogelijk maken.

PVV

- De PVV schrapt alle subsidies op klimaat-, innovatie- en energiebeleid. Ook de SDE-regeling zal worden afgeschaft. Dat betekent dat vanaf 2012 geen nieuwe beschikkingen worden afgegeven. Bestaande verplichting blijven echter overeind.
- De PVV kiest voor kernenergie, en wil de komst van een nieuwe kerncentrale mogelijk maken.

GroenLinks

- In de gebouwde omgeving voert GroenLinks een omvangrijk pakket maatregelen in. De Energie Prestatie Coëfficiënt (EPC) wordt stapsgewijs verlaagd naar 0,4 en de Energie Prestatie op Locatie (EPL) wordt stapsgewijs verhoogd naar 10 (beide in 2015). Kopers van een bestaande woning worden verplicht om hun woning minimaal op energielabel B te brengen, en voor de utiliteitsbouw komt er een plicht om alle rendabele energiebesparende maatregelen te nemen. Voor energieleveranciers komt er een witte-certificatenregeling. Particuliere woningeigenaren die energiebesparende maatregelen treffen in hun woning mogen investeringen tot een maximum van 10.000 euro aftrekken van hun belastbaar inkomen. Hiervoor is een budget van maximaal 500 miljoen euro beschikbaar. Als het convenant met de woningbouwcorporaties om energie te besparen in huurwoningen voor 2012 niet op schema ligt, komt er wetgeving om huizenisolatie af te dwingen. Verder geldt voor alle overheidsgebouwen een energiebesparingsnorm van 3%, en schaft de overheid alleen nog de zuinigste apparatuur aan. Lokale overheden zorgen ervoor dat de openbare verlichting zo zuinig mogelijk is. Jaarlijks wordt 50 miljoen euro beschikbaar gesteld om scholen en ziekenhuizen energiezuiniger te maken.
- GroenLinks zet in op een geleidelijke overgang van de SDE naar een volledig verplicht aandeel hernieuwbare energie om in 2020 een aandeel van 20% hernieuwbare energie te realiseren. Om de bouw van windmolens op zee te stimuleren wordt een Spoedwet Wind op Zee

ingevoerd. Voor particuliere producenten van hernieuwbare energie komt er een gegarandeerd feed-in tarief.

- Vanaf 2011 geldt een CO₂-norm voor alle nieuwe energiecentrales. De norm wordt gesteld op 350 g CO₂/kWh. Energiecentrales die niet aan deze norm kunnen voldoen, krijgen geen omgevingsvergunning. Vanaf 2025 gaat deze norm ook gelden voor bestaande centrales. Tevens wordt de brandstoffenbelasting op kolen vertienvoudigd naar 127,60 euro per ton, en vervalt de vrijstelling voor kolen die worden gebruikt als brandstof voor elektriciteitscentrales. Kolencentrales die minder uitstoten dan 550 g CO₂/kWh zijn vrijgesteld van de belasting. De emissiedrempel wordt in twee stappen verlaagd naar 350 g CO₂/kWh in 2025. Zodra deze drempelwaarde is bereikt komt de belasting te vervallen en gaat de CO₂-norm ook gelden voor bestaande centrales.
- De energiebelasting voor aardgas en elektriciteit wordt in vier jaar (2011 tot en met 2014) stapsgewijs verhoogd. Voor aardgas is de totale verhoging 3,5 cent/m³ voor de tweede en derde schijf, en 4,5 cent/m³ voor de vierde en vijfde schijf. Voor elektriciteit is de totale verhoging 3,5/kWh voor alle schijven. De verhoging geldt niet voor hernieuwbare elektriciteit.
- De opbrengst van 400 miljoen euro door de verhoging van de energiebelasting wordt aangewend voor extra energie-investeringsaftrek voor groene innovatie door bedrijven (zoals duurzame energie en energiebesparende maatregelen). Tevens moeten bedrijven alle energiebesparende maatregelen nemen die zich in 7 jaar terugverdienen, en onderzoeken of ze hun restwarmte nuttig kunnen gebruiken. Als restwarmte op een rendabele manier kan worden toegepast zijn bedrijven verplicht daar in te investeren.
- Voor de maatregelen die GroenLinks in het verkeer wil invoeren wordt verwezen naar de bijlage over bereikbaarheid.
- In de glastuinbouw wordt het verlaagd tarief voor de energiebelasting met ingang van 2011 afgeschaft.
- Voor grote consumentengoederen, zoals auto's en elektrische apparaten, komt een bonus/malusregeling die de zuinige varianten goedkoper maakt en de onzuinige varianten duurder. Op goederen met een energielabel E, F en G wordt een milieubelasting geheven ter waarde van 10% van de aanschafprijs. De opbrengst van deze heffing wordt gebruikt om een fiscaal voordeel te geven aan goederen met een energielabel A, B of C.
- Er komt een Klimaatwet. Volgens deze wet moet de CO₂-uitstoot in Nederland jaarlijks met 2,5 % dalen. Deze taakstelling wordt onderverdeeld over de verschillende sectoren, zoals verkeer, industrie en elektriciteitsbedrijven. Deze sectoren krijgen alle een 'klimaatbudget' dat aangeeft hoeveel ze maximaal in een bepaald jaar mogen uitstoten. De verantwoordelijkheid voor het realiseren van de klimaatbudgetten per sector komt bij verschillende ministers te liggen. Ministers die hun doel niet halen moeten uit hun begroting een forse strafheffing storten in een speciaal klimaatfonds.

ChristenUnie

- In de gebouwde omgeving wil de ChristenUnie een pakket maatregelen invoeren. Er komt een witte-certificatenregeling voor energieleveranciers, die zowel voor de woningbouw als voor de utiliteitsbouw geldt. Voor de utiliteitsbouw geldt tevens een verplichting om alle energiebesparende maatregelen te nemen met een terugverdientijd van 7 jaar of minder, en een verbod op G-labels. Voor particuliere koop- en huurwoningen wordt het eigenwoningforfait op basis van het energielabel maximaal gedifferentieerd. Met de woningcorporaties worden individuele afspraken gemaakt om al hun woningen per 2020 op label C te brengen. Bij renovaties en verbouwingen worden de energieprestatie-eisen streng toegepast. Slimme meters worden verplicht uitgerold.
- Tot 2020 wordt de huidige SDE-systematiek gecontinueerd om 20% hernieuwbare energie te realiseren. Dit wordt bekostigd uit een opslag op de kWh-prijs. Wel wil de ChristenUnie de komende jaren reeds een deel bij- en meestook biomassa verplichten: 20% bij kolencentrales en 5 à 10% bij gascentrales. Wind op land wordt bevorderd door zo nodig locaties aan te wijzen op basis van de wet Ruimtelijke Ordening. In het wegverkeer wordt het aandeel biobrandstoffen verhoogd van 10% naar 14% in 2020; daarbij moeten de biobrandstoffen volledig van de tweede generatie zijn. Op middellange termijn - vanaf 2020 – wil de ChristenUnie een hybride verplichtingensysteem introduceren.
- In de industriector geldt een verplichting om alle energiebesparende maatregelen te nemen met een terugverdientijd van 7 jaar of minder. De EIA, MIA en VAMIL worden geoptimaliseerd. Bij de overgang in 2013 van de procesemissies van chemiebedrijven naar het Europese emissiehandelssysteem (ETS) wordt geen emissieruimte meegegeven. Deze maatregel leidt tot een verruiming van het emissiedoel voor de niet-ETS-sector; de feitelijke emissiereductie vindt plaats binnen de Europese ETS-sector.
- Voor de maatregelen die de ChristenUnie in het verkeer wil invoeren wordt verwezen naar de bijlage over bereikbaarheid.
- Om de emissies van overige broeikasgassen te beperken, worden in 2013 een aantal grote puntbonnen onder het ETS gebracht. De emissie-eisen voor methaanslip uit gasmotoren worden aangescherpt en het gebruik van natuurlijke koudemiddelen in koelhuizen wordt gestimuleerd via EIA, MIA en VAMIL. Met de waterschappen wordt een convenant afgesloten om de lachgas- en methaanemissies uit rioolwaterzuiveringsinstallaties te beperken. In de landbouw worden innovatieve onderzoeksprogramma's naar veevoeding en mestopslag gestart om de methaanemissies te beperken.

D66

- D66 voert in de gebouwde omgeving een pakket maatregelen in. Kopers van een huis worden verplicht alle maatregelen te nemen met een terugverdientijd tot maximaal 7 jaar. Daarnaast wordt het eigenwoningforfait maximaal gedifferentieerd op basis van het energielabel van woningen. Er komen instappakketten voor energiebesparing waarop huiseigenaren kunnen intekenen en waarbij de overheid de administratieve lasten en vergunningen overneemt. De sociale huursector wordt verplicht om in de periode tot 2020 de woningen met de laagste energielabels met drie labelklassen te verbeteren. Slimme meters worden verplicht uitgerold en de energierekening wordt inzichtelijker.
- D66 voert een hybride leveranciersverplichting in om in 2020 een aandeel van 20% hernieuwbare energie realiseren. Het bestaande SDE-budget wordt gehandhaafd, maar geleidelijk wordt de subsidie-afhankelijkheid van grote hernieuwbare energieprojecten afgebouwd en vervangen door een verplichting voor leveranciers om een oplopend percentage hernieuwbare energie te leveren. Wind op land wordt bevorderd door zo nodig locaties aan te wijzen op basis van de wet Ruimtelijke Ordening. D66 pleit verder voor één vergunningenloket, met een bepaling dat als de vergunning niet binnen drie maanden na indiening is verleend de vergunning automatisch goedgekeurd is. Procedures, vergunningen en subsidies voor wind op zee vallen onder verantwoordelijkheid van één departement. Voor kleine projecten voor decentrale duurzame opwekking komt er een feed-in tarief. Dit tarief geldt voor een periode van 20 jaar. In het wegverkeer wordt het aandeel biobrandstoffen verhoogd van 10% naar 14% in 2020. In 2020 moet minimaal 50% van alle biobrandstoffen gewonnen worden uit afval (tweede generatie) en uit algen (derde generatie).
- De energiebelastingtarieven voor de tweede en derde schijf worden verhoogd tot het niveau van de eerste schijf. Deze maatregel heeft vooral betrekking op de utiliteitsbouw, de (kleine) industrie en de glastuinbouw.
- Alle lagen van de overheid moeten vooroplopen bij duurzaam inkopen.
- Voor producten die duurder zijn dan 25 euro komt er een labelverplichting om de milieueffecten van het product te vermelden.
- Voor de maatregelen die D66 in het verkeer wil invoeren wordt verwezen naar de bijlage over bereikbaarheid.
- In de glastuinbouw wordt het verlaagd tarief voor de energiebelasting afgeschaft.

SGP

- In de gebouwde omgeving voert de SGP een pakket maatregelen in. Bij renovatie van bestaande woningen moet de energieklasse met 2 labelstappen worden verbeterd. De Energie Prestatie Coëfficiënt voor woning- en utiliteitsbouw wordt jaarlijks met 0,1 procentpunt aangescherpt. Uit een op te richten Nationaal Energiefonds (met een jaarlijks budget van 700 miljoen euro)

wordt budget vrijgemaakt voor het verstrekken van goedkope leningen voor energiebesparing in de gebouwde omgeving.

- De SGP voert een hybride leveranciersverplichting in om in 2020 een aandeel van 14% hernieuwbare energie te leveren. Aan deze verplichting wordt een certificatenhandel gekoppeld. Het aandeel hernieuwbare energie mag mede gerealiseerd worden door aankoop van hernieuwbare energie in het buitenland. Uit het Nationaal Energiefonds wordt geld beschikbaar gesteld voor de aanleg van decentrale elektriciteitsnetten en een net op zee. De omvang van het windmolenpark in de Noordoostpolder wordt beperkt.
- De SGP vindt kernenergie een aanvaardbare tussenoplossing en wil de komst van een nieuwe kerncentrale mogelijk maken.
- De inzet van warmtekrachtkoppeling (wkk) in de energie-intensieve industrie en de glastuinbouw wordt gestimuleerd en, eventueel, op termijn verplicht, onder voorwaarde dat warmte nuttig gebruikt wordt.
- Voor de maatregelen die de SGP in het verkeer wil invoeren wordt verwezen naar de bijlage over bereikbaarheid.